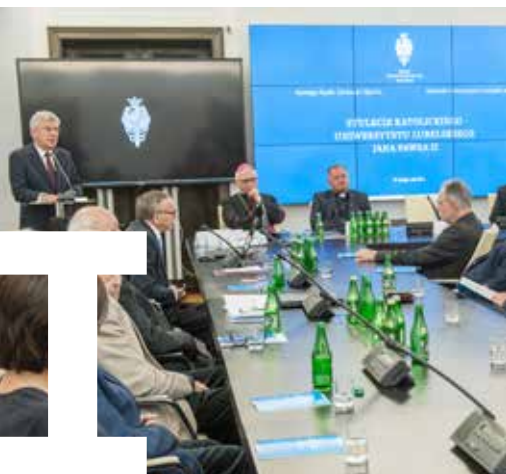

PRZEGLĄD UNIwersytecki

KUL 1918
KATOLICKI
UNIwersYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

PL ISSN 0866-9961

2018

Spis treści

JUBILEUSZ

Marzena Krupa Po 100 latach	6
--------------------------------	---

Antoni Dębiński Przemówienie z okazji 100. rocznicy inauguracji pierwszego roku akademickiego	9
--	---

Józef Franciszek Fert Słowo o Laureatach jubileuszowego Medalu za Zasługi dla KUL	12
--	----

Anna Tarnowska-Waszak Jubileusz za oceanem	15
---	----

Teresa Księżka-Falger Muzyka na wielki jubileusz	16
---	----

Marcin H. Gapski Wystawa w Senacie RP	18
--	----

Encyklopedia 100-lecia KUL	19
----------------------------	----

Agnieszka Lekka-Kowalik Wokół Katołickiej etyki społecznej Karola Wojtyły	20
--	----

Jadwiga Jaźwierska, Arkadiusz Adamczuk Ex thesauro	22
---	----

Marzena Krupa O kulturze i tożsamości	24
--	----

WYDARZENIA

Jadwiga Potrzebszcz Sala imienia prof. Ignacego Czumy	27
--	----

Agnieszka Jurczak Razem przez pokolenia	28
--	----

Tomasz Jan Białopiotrowicz 65 lat Koła PTTK	29
--	----

Katarzyna Przepiórka Czas dzielenia się dobrem	30
---	----

Opłatek Uniwersytecki	31
-----------------------	----

Z GABINETU REKTORA

Antoni Dębiński Odpowiedzialność owocem wolności	32
---	----

Z kalendarza wybrane	34
----------------------	----

Marzena Krupa O KUL i dla KUL	35
----------------------------------	----

LAURY	36
-------	----

WOKÓŁ NAUKI

Cezary Taracha Błogosławiony bp Władysław Goral i KUL	38
--	----

Agnieszka Lekka-Kowalik Myśl i dzieło ks. prof. Tadeusza Stycznia	41
--	----

Irena Wodzianowska „Miłując Ojczyznę swą całym sercem...”	42
--	----

Agnieszka Januszek-Sieradzka Królowa i dworski ceremoniał	43
--	----

Rafał Łopucki Murawy kserotermiczne – przyrodniczy skarb Lubelszczyzny	46
---	----

Anna Stachniuk Pestycydy w żywności	49
--	----

Krzysztof Burczak 100 lat prawa kanonicznego	50
---	----

KULTURA

Grzegorz Głęb Osiem tysięcy metrów ponad marzeniami	52
--	----

Marzena Krupa XXI Targi Wydawców Katolickich	53
---	----

Urszula Motyka Teatralne prezentacje	54
---	----

Marcin Cybulski Spotkania z filmem	54
---------------------------------------	----

Grzegorz Pecka, Zdzisław Cieszkowski Koncerty Chóru KUL	55
--	----

Krzysztof Przylicki Konservacja cennych rzeźb ze zbiorów Muzeum KUL	56
--	----

POŻEGNANI

Adam Fitas Śp. prof. Józef Japola (1944-2018)	58
--	----

Andrzej Podraza, Wojciech Gizicki Prof. Jerzy Rebeta (1932-2018)	60
---	----

Maria Szymanowicz Śp. ks. prof. Jan Chwałek – wspomnienie	62
--	----

PIÓREM STUDENTA

Dominika Cynar Wyjątkowy kalendarz	64
---------------------------------------	----

PREZENTACJE

Agnieszka Kulbaka Pora na otwartość!	65
---	----

Monika Wilczek Jednolity System Antyplagiatowy	66
---	----

Uchwała Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z okazji Jubileuszu 100-lecia Uczelni

Społeczność Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w 100. rocznicę powstania naszego Uniwersytetu oraz odzyskania przez Polskę niepodległości pragnie wyrazić wdzięczność Opatrzności Bożej za te wielkie dary. Katolicki Uniwersytet Lubelski jest jednym z pierwszych dzieł wolnych Polaków, a jego powstanie nie byłoby możliwe bez niepodległej Ojczyzny. Bogu dziękujemy za założycieli Uniwersytetu oraz tych wszystkich, którzy w ciągu stu lat współtworzyli dziedzictwo, jakim jest dzisiejsza *Alma Mater Lublinensis*.

Wyrazem tego dziedzictwa i inspiracją do dalszej pracy są dla nas słowa naszego wieloletniego profesora Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II: *Uniwersytecie! Alma Mater! .... Służ Prawdzie! Jeśli służysz Prawdzie – służysz Wolności. Wyzwalaniu człowieka i Narodu. Służysz Życiu!* Pragniemy nie ustawać w służbie jedynej Prawdzie – Jezusowi Chrystusowi, a także wolnej Ojczyźnie, mając świadomość, że jest nam nie tylko dana, ale również zadana. Wolna Polska stanowi wspólne dobro, które wymaga odpowiedzialności, poświęcenia i codziennego zaangażowania.

Stajemy u progu nowego stulecia z całą świadomością misji nakreślonej przez inicjatora i pierwszego rektora KUL ks. Idziego Radziszewskiego w zawołaniu *Deo et Patriae*. Pozostaje ona niezmienna mimo upływu lat. W dalszym ciągu zobowiązujemy się do wytrwałego i pokornego poszukiwania prawdy w harmonii między nauką i wiarą, a także tworzenia chrześcijańskiej kultury i przekształcania współczesnego świata w duchu Ewangelii. Deklarujemy, że nadal będziemy dokładać wszelkich starań, by kształcić oraz wychowywać mądrych i odpowiedzialnych młodych ludzi wiernych Bogu, otwartych na wyzwania współczesności, gotowych na co dzień świadczyć o godności człowieka, zdolnych do pracy na rzecz Kościoła oraz wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński

Rektor KUL

Lublin, 8 grudnia 2018 r.

Wdzięczni Bogu

Motet *Ave Maria* hiszpańskiego kompozytora chóralnej muzyki religijnej Tomása Luisa de Victorii, wykonany przez Chór KUL przed rozpoczęciem Eucharystii w kościele akademickim, wprowadził w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. W tym dniu, który społeczność KUL świętuje jako rocznicę początku działalności pierwszej lubelskiej uczelni, powierzamy się – mówił na wstępie wielki kanclerz KUL abp Stanisław Budzik – Sercu Matki. *Tota pulchra es, Maria* – cała piękna jesteś, Maryjo. Zachęcał, by żyć jak Ona. Tłumaaczył, że człowiek piękny to człowiek łaski, napelniony Duchem Świętym. Takim człowiekiem – kontynuował – był ks. Idzi Radziszewski, który na inaugurację błogosławionego dzieła wybrał dzień poświęcony Maryi. Arcybiskup powitał też biskupów celebriansów Mszy św.: głównego – biskupa pomocniczego diecezji Brooklyn w Nowym Jorku Witolda Mroziewskiego, absolwenta prawa kanonicznego KUL; bpa Jana Śrutwę, byłego rektora KUL; biskupa pomocniczego seniora diecezji lubelskiej Ryszarda Karpińskiego; biskupa pomocniczego nominata diecezji krakowskiej Franciszka Ślusarczyka.

Rozpoczynając kazanie bp W. Mroziewski, powiedział, że w krajobraz uniwersytecki uczelni katolickich na całym świecie wkomponowane są kościoły bądź kaplice, gdzie można spotkać Boga, by zaczerpnąć duchowej mocy, by Go uwielbić, by powiedzieć Mu codzienne sprawy. W takim właśnie miejscu – mówił – spotykamy się dla

DR MARZENA KRUPA

redaktor naczelna

Po 100 latach

8 grudnia – symboliczny dzień w dziejach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II – w roku 2018 zapisał się w annałach Uczelni świętowaniem 100. rocznicy inauguracji pierwszego roku akademickiego.

wyrażenia Bogu wdzięczności za 100-lecie katolickiej uczelni w Lublinie, zbiegające się ze 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości. Dokładnie 100 lat temu – podkreślił kaznodzieja – odbyła się pierwsza inauguracja roku akademickiego na Uniwersytecie Lubelskim, a tym samym ziściły się zamiary ks. Radziszewskiego. On sam i jego współpracownicy byli przekonani, że Bóg, który „uczynił ich zdolnymi do podejmowania racjonalnych wyzwań, stanie na straży tego zaszczytnego dzieła, ustanowionego dla kształcenia i kształtowania przyszłych pokoleń Polaków w wolnej ojczyźnie i ku jej pożytkowi”. Nawiązując do I czytania z liturgii słowa, bp Mroziewski mówił o wolności, którą człowiek otrzymał od Stwórcy. Św. Paweł łączy ją z synostwem Bożym, dającym moc do wypełniania woli Bożej. Wzorem niedościgłym w tym względzie jest Maryja, pełna łaski, ufności, służebnica Pańska, ucząca swoim *fiat* rozeznawania woli Bożej.

Wolność, synostwo Boże i ufność wraz z innymi wartościami wytyczały i nadal wytyczają – zdaniem biskupa – drogę KUL. W przeszłości, mimo trudności i represji, na tej Uczelni „wolność myśli katolickiej budowała polską tożsamość, stawiała się siłą jednoczącą”. Wtedy, i także dzisiaj, członków tej wspólnoty uniwersyteckiej łączyły przyjacielskie relacje, trwałe więzi, wzajemne zaufanie. Absolwenci zyskują tu wiedzę, doświadczenie i przygotowanie do służby *Deo et Patriae*. Dziękując za pierwszy wiek historii KUL, bp Mroziewski wspominał założycieli, profesorów i studentów, którzy z oddaniem i miłością do Uczelni wypełniali swoje powołanie. Spośród ludzi Uniwersytetu wskazał na Jana Pawła II, podkreślającego swoje synostwo wobec polskiej ziemi, znajdującego cenę wolności, z zaufaniem oddającego się w opiekę Matce Bożej. Dziś – mówił kaznodzieja – zapewne wstawia się on za nami, by wypraszać nam obfite łaski.

Dodał, że świętowaniu jubileuszu towarzyszą wdzięczność i szacunek wobec założycieli KUL, uznanie dla współcześnie tworzących to dzieło, a także modlitwa o świątłych ludzi, którzy poprowadzą Uczelnię ku kolejnym jubileuszom.

Przed rozestaniem Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński dziękował Bożej Opatrzności za dzieło, któremu na imię KUL, i wszystkim zebranych za wspólnotą modlitwy w tak wyjątkowym dniu.

W uznaniu dla zasłużonych

Uroczyste posiedzenie Senatu KUL z okazji 100. rocznicy powstania naszej Alma Mater zaszczytli swoją obecnością biskupi celebrujący Mszę św., wojewoda lubelski Przemysław Czarnek, marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski, przedstawiciele świata nauki, biznesu, bankowości, mediów.

W okolicznościowym wystąpieniu Rektor KUL mówił o genezie Uniwersytetu i pierwszej inauguracji roku akademickiego w grudniu 1918 r., o pomysłodawcy, twórcy i pierwszym rektorze ks. Idzim Radziszewskim, o wciąż aktualnej misji 100-letniego Uniwersytetu, o specyfice KUL w nawiązaniu do wypowiedzi Jana Pawła II i o wyzwaniach stojących przed Uczelnią w kontekście wizji papieża Franciszka dotyczącej uniwersytetów katolickich.

Polonez Karola Kurpińskiego *Cześć ci, Polsko* poprzedził ceremonię wręczenia Medalu za Zasługi dla KUL. Zostali nim uhonorowani, powitani owacjami na stojąco, byli rektorzy: bp prof. dr hab. Jan Śrutwa (1988-1989), abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus (1989-1998), ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek MIC (1998-2004) i ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk SDB (2004-2012). Z laudacją na cześć nagrodzonych wystąpił prof. dr hab. Józef Fert, który zarysował historię Uniwersytetu, by na tym tle ukazać dokonania rektorów, docenionych – jak stanowi uchwała Senatu KUL z dnia 22 XI 2018 r. – „za postawę pełnej ofiarności i oddania na rzecz Uniwersytetu, a tym samym upowszechnianie jego idei *Deo et Patriae*”.

Podczas uroczystości wręczone zostały również Medale Jubileuszowe 100-lecia KUL, które otrzymały osoby zasłużone dla naszego Uniwersytetu: biskup nominat Franciszek Ślusarczyk – kustosz Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach;

ks. Zygmunt Berdychowski – proboszcz parafii pod wezwaniem Świętego Krzyża w Warszawie; dr inż. Józef Bała – prezes „Ziemiołódów” Sp. z o.o. w latach 2003-2013; ks. prałat Tadeusz Kądziołka – prezes Fundacji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Anieli hr. Potulickiej w latach 2011-2013 i dyrektor administracyjny KUL w latach 1984-1998; dr hab. Andrzej Herbet, prof. KUL – prezes Fundacji Potulickiej; ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski – wiceprezes Fundacji Potulickiej; Jacek Podlewski – prezes Centrum Gospodarczego Fundacji Potulickiej w Wojnowie; Piotr Taracha – prezes Fundacji Rozwoju KUL; ks. prof. dr hab. Stanisław Sojka – wiceprezes Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół KUL. Medal przyznany o. Hubertowi Czumie, wieloletniemu duszpasterzowi akademickiemu w Lublinie i przełożonemu wspólnoty jezuitów na KUL, odebrał w jego imieniu socjusz nominat przełożonego Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego o. Wojciech Żmudziński SJ.

Przed zakończeniem uroczystości abp Stanisław Budzik powrócił myślą do początków Uczelni i idei jej twórców: kształcenia i wychowywania młodych ludzi oraz współtworzenia kultury chrześcijańskiej. Przypominał też o europejskich przystankach na szlaku naukowej wędrówki ks. Radziszewskiego, pozwalającej mu na skrytalizowanie się koncepcji dotyczącej nowego uniwersytetu na ziemiach polskich. O jego zasługach – jak przypominał abp Budzik – mówił prymas Wyszyński, kiedy nawiązywał do początków swojego studiowania na KUL: „Uczelnia żyła w promieniach ks. Idziego Radziszewskiego”. Pamięć o dokonaniach pierwszego rektora pozostaje wciąż żywa – zaznaczył wielki kanclerz – a od teraz jedną z najbardziej dla Lublina zasłużonych postaci utrwała pomnik, za którego powstanie należą się podziękowania Rektorowi KUL i wszystkim zaangażowanym w realizację tego projektu. Swoje wystąpienie zakończył słowami na cześć Uczelni, zapisanymi przez pierwszego wielkiego kanclerza KUL bpa Mariana Fulmana w jego liście wydanym z okazji objęcia diecezji lubelskiej w 1918 r.

Jubileuszowe wydarzenie zakończyło się odczytaniem przez Jego Magnificencję okolicznościowej uchwały Senatu KUL, utworem *Laudate* norweskiego kompozytora Knuta Nystedta w wykonaniu Chóru KUL i tradycyjną pieśnią *Gaudeamus igitur*.

Pamiętając o ks. Radziszewskim

Do programu grudniowego święta zostało wpisane także nawiedzenie grobu ks. Idziego Radziszewskiego na lubelskim cmentarzu przy ul. Lipowej. Wielki kanclerz KUL, Rektor KUL, przedstawiciele pracowników i młodzieży akademickiej zebrał się na wspólnej modlitwie, złożyli kwiaty i zapalili znicze.

Postać pomysłodawcy i twórcy KUL zgromadziła również społeczność uniwersytecką oraz mieszkańców miasta wokół jego pomnika. Słowa wdzięczności za współpracę przy powstaniu monumentu wypowiedział ks. prof. A. Dębiński, zwracając się do władz miasta, lublinian i akademików. Powitał autora dzieła – prof. Jerzego Fobera. Przypominał o pierwszej inicjatywie wzniesienia pomnika ks. Idziego, którego społeczeństwo chciało w ten sposób uczcić tuż po jego śmierci. Dziękował także biskupom, absolwentom Uczelni, biznesmenom, mieszkańcom miasta i regionu oraz przyjaciołom KUL za finansowe wsparcie budowy, która została zrealizowana ze składek społecznych.

› Laureaci Medalu za Zasługi dla KUL (od lewej): ks. prof. Stanisław Wilk SDB, ks. prof. Andrzej Szostek MIC, abp prof. Stanisław Wielgus i bp prof. Jan Śrutwa

Msza św. pod przewodnictwem bpa Witolda Mrozińskiego

Za tę inicjatywę dziękował również prezydent miasta Krzysztof Żuk. Podkreślił przy tym znaczenie utworzenia pierwszego lubelskiego uniwersytetu dla rozwoju miasta jako ośrodka akademickiego. Wyraził też radość, że historię Lublina tworzyli ludzie tacy jak ks. Radziszewski – z odwagą myślący o powstaniu uniwersytetu w tak trudnych czasach, umiejący budować sojusze dla zrealizowania słusznej idei. Prezydent zadeklarował również, że wraz z nastaniem sprzyjających warunków atmosferycznych miasto zadba o nadanie otoczeniu pomnika, a więc całemu skwerowi abpa Józefa Życińskiego, pięknej oprawy.

Zastąpił go oczom zebranych w trakcie kilkuminutowego spektaklu, przygotowanego przez prof. dra Leszka Mądziaka. Pomnik przedstawia ks. Idziego Radziszewskiego nieco pochylonego do przodu, jakby ku osobie, której przekazuje księgę z napisem „Veritas in caritate”, a lewą dłoń wskazującą na krzyż na dystynktorium kanonickim. Uroczystość odsłonięcia monumentu zakończyła się poświęceniem go przez abpa Stanisława Budzika i złożeniem przed nim kwiatów.

Laureaci Medalu Jubileuszowego 100-lecia KUL (od lewej): o. Wojciech Żmudziński SJ (odebrał w imieniu o. Huberta Czumy SJ), ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski, ks. prałat Tadeusz Kądziołka, dr inż. Józef Bała, ks. Zygmunt Berdychowski, Piotr Taracha, dr hab. Andrzej Herbet, prof. KUL, Jacek Podlewski, ks. prof. dr hab. Stanisław Sojka, bp nominat Franciszek Ślusarczyk wraz z Rektorem KUL ks. prof. dr hab. Antonim Dębińskim

Poświęcenie pomnika ks. Idziego Radziszewskiego

KS. PROF. DR HAB. ANTONI DĘBIŃSKI

Rektor KUL

Przemówienie z okazji 100. rocznicy inauguracji pierwszego roku akademickiego

Inicjatywa ks. Idziego Radziszewskiego, 100 lat historii, aktualność misji i zadania na przyszłość to główne wątki przemówienia na otwarciu uroczystego posiedzenia Senatu KUL w dniu 8 XII 2018 r.

Szanowni Państwo!

Dzisiejsze uroczyste posiedzenie Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zostało zwołane dokładnie 100 lat po wydarzeniach, które zgodnie z wieloletnią tradycją uznajemy za początek naszej Alma Mater. Miały one miejsce w zimne dni grudnia 1918 r. W niedzielę 8 grudnia przypadało święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Tego dnia profesorowie Uniwersytetu Lubelskiego, który w lipcu został powołany do istnienia decyzją episkopatu Polski, a we wrześniu otrzymał zgodę Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na rozpoczęcie działalności, wzięli udział w Mszy św. w kościele seminarijnym, a następnie spotkali się w auli seminarium duchownego, by wybrać Senat Akademicki, powołać prorektora i dziekanów oraz podjąć prace zgodnie ze swymi kompetencjami. Następnego dnia, o czym entuzjastycznie informowała lokalna prasa, odbyła się pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego. W Mszy św. sprawowanej w kościele seminarijnym i w inauguracji odbywającej się w auli seminarijnej udział wzięli profesorowie i studenci, a także goście reprezentujący władze miasta, sądownictwo, odrodzone wojsko polskie, ziemiaństwo, inteligencję, prasę oraz różne organizacje społeczne. Nie wszyscy jednak zapisani na Uniwersytet mogli pojawić się na uroczystościach w związku z tym, że wielu zaangażowało się do wojska, by brać udział w walkach polsko-ukraińskich o Lwów. To zresztą była tylko jedna z przyczyn decydujących o kilkakrotnym przesuwaniu terminu rozpoczęcia pierwszego semestru w działalności nowej uczelni. Od czasu bowiem uzyskania koncesji na założenie Uniwersytetu wydanej przez Ministerstwo, kiedy można było przyspieszyć działania organizacyjne, pojawiały się wciąż nowe problemy, które stawały na drodze do otwarcia podwojów przed przyszłymi lubelskimi żakami. A były to przede wszystkim trudności z pozyskaniem odpowiedniej stałej siedziby, kadry profesorskiej, a także niestabilna sytuacja polityczna w odradzającym się kraju i wspomniane walki zbrojne o granice Polski.

Podczas tamtej pierwszej inauguracji sformułowano szereg wypowiedzi, których znaczenie mimo upływu wieku nie utraciło nic ze swej aktualności. Przede wszystkim zarówno biskup lubelski Marian Fulman, który z racji swego urzędu został wybrany przez episkopat Polski na delegata biskupów do spraw nowej uczelni, jak i ks. Idzi Radziszewski, który z nominacji episkopatu został pierwszym rektorem Uniwersytetu, zgodnie podkreślali ogromną wagę nauki i oświaty w przetrwaniu narodu, jak również w odbudowie i rozwoju odradzającego się państwa, którego istotnym elementem konstytutywnym jest także chrześcijaństwo.

W taki też sposób uzasadniał założyciel Uniwersytetu misję nowej uczelni w liście skierowanym do ówczesnego papieża Benedykta XV: „Po długiej i strasznej niewoli – pisał – Opatrzność zdjęła pęta z naszej Ojczyzny [...]. Poczuliśmy odpowiedzialność, jaka na nas spadła: należytego wykorzystania tego Daru Bożego, jakim jest wolność i spełnienie włożonych na nas obowiązków, by Polska [...] spełniła również wielkie dziejowe zadanie wobec Kościoła i kultury zachodniej. Ta myśl była przewodnią przy zakładaniu Uniwersytetu w Lublinie. Przez ten wyższy zakład naukowy chcą wszyscy w nim pracujący ułatwić Polsce osiągnięcie szczytnych celów przez Opatrzność jej wskazanych. Pragną oni przez naukę i wychowanie wsparte na zasadach Chrystusowych przygotować całe zastępy uczonych i oddanych synów Kościoła i dzielnych obywateli kraju [...]. Dla wszystkich w uniwersytecie [...] hasłem jest pracować »Z Bogiem dla Ojczyzny«”.

Podobnie potrzebę założenia katolickiego uniwersytetu na ziemiach polskich argumentował ks. Idzi Radziszewski w adresie wystanym do Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego. Uzasadniał, że będzie to potężne ognisko kultury

narodowej, kultywujące ideały naszych przodków, a misja służby i poświęcenia oraz głoszenie chwały polskiego imienia będzie przyświecać uprawianiu nauki i kształceniu młodzieży w nowej uczelni.

Szanowni Państwo,

uczestnicy inauguracji roku akademickiego 1918/1919 mieli sposobność wysłuchania telegramu z gratulacjami Józefa Piłsudskiego. Słowa Naczelnika Państwa przytoczyłem podczas tegorocznej inauguracji roku akademickiego i chcę powtórzyć je także dzisiaj, by przywołać szczególną atmosferę tamtego okresu, do którego po 100 latach z radością i wdzięcznością wciąż powracamy, by przeżywać stulecie naszej Uczelni w kontekście stulecia odzyskania niepodległości przez naszą Ojczyznę. Naczelnik Państwa pisał: „Z największą radością witam otwarcie czwartego polskiego uniwersytetu i życzę z całego serca, aby nowe ognisko kultury narodowej płonęło ku pożytkowi i chwale drogiej naszej Ojczyzny”.

Dzisiejsza uroczystość stanowi kolejną ważną odsłonę obchodów jubileuszu KUL. W jej programie znajduje się bowiem odsłonięcie pomnika twórcy naszego Uniwersytetu i jego pierwszego rektora, świetlanej postaci – ks. Idziego Radziszewskiego. Monument, który powstał dzięki zgodnej współpracy środowiska uniwersyteckiego oraz władz i mieszkańców naszego miasta, jest wyrazem trwałej czci wobec założyciela KUL, tej najbardziej rozpoznawalnej – nie tylko w skali naszego regionu – postaci. Jego dokonania docenili bowiem lublinianie przełomu XX i XXI w., wybierając twórcę Uniwersytetu Lubelskiego na lublinianina stulecia. Jego pomnik, wyraz naszej wdzięczności, ale także – jak ufamy – wdzięczności kolejnych pokoleń, przyobleczonej w artystyczną wizję prof. Jerzego Fobera, będzie odtąd widocznym wyrazem zbiorowej pamięci, szacunku i wdzięczności.

Szanowni Państwo,

o wizji uniwersytetu stworzonej przez ks. Idziego Radziszewskiego mówiliśmy wiele razy. Zamyka się ona w kilku zasadniczych punktach, które tak oto po latach zostały ujęte w *Statucie KUL*: „Misją Uniwersytetu jest prowadzenie badań naukowych w duchu harmonii między nauką i wiarą, kształcenie i wychowanie inteligencji katolickiej oraz współtworzenie chrześcijańskiej kultury i troska o to, by treścią Ewangelii przepojone zostały kategorie myślenia, kryteria ocen i normy działania”.

Oddając się poszukiwaniu „całej prawdy o naturze, o człowieku i o Bogu”, KUL jako uczelnia katolicka uważa za swoje podstawowe zadanie zgłębianie – jak napisał Jan Paweł II – „wszystkich aspektów prawdy w ich istotowej więzi z Prawdą najwyższą, którą jest Bóg”. W tym sensie wraz z całym Kościołem bierze udział – jak to określił papież Polak – w podstawowym „sporze o człowieka”, jaki ma miejsce we współczesnej kulturze, gubiącej często swoją uniwersalną tożsamość i nadprzyrodzone ukierunkowanie. Nasz Uniwersytet, głosząc prymat Boga, głosi równocześnie prymat osoby ludzkiej i autentycznej wolności. Strzeże pełnej prawdy o człowieku i świecie. W znaczący sposób uczestniczy też w tworzeniu polskiej i chrześcijańskiej kultury poprzez realizowanie wielkich projektów badawczych i wydawniczych, ale także poprzez codzienną działalność kulturotwórczą. W odniesieniu do naszej Uczelni mówimy też, że tworzy ją „autentyczna katolicka rodzina uniwersytecka”, będąca „miejszem nie tylko »prawdy naukowej«, ale i »prawdy życia«” – jak podkreślał papież Polak, który przez ponad 20 lat jako wykładowca naszej Uczelni miał możliwość tej wspólnoty doświadczać. W ciągu swojej stułetniej historii KUL wykształcił bez mała 120 000 absolwentów w zakresie nauk teologicznych, filozoficznych, humanistycznych, społecznych, prawnych, a w ostatnim czasie również nauk przyrodniczych i ścisłych. Dobrze wykształceni i uformowani w duchu chrześcijańskim absolwenci podejmują pracę w duchu odpowiedzialności społecznej, o której niedawno mówił papież Franciszek do przedstawicieli uniwersytetów katolickich z całego świata (Rzym, 4.11.2017). Wśród nich są biskupi, księża, siostry zakonne i zakonnicy, którzy po uzyskaniu stopni i tytułów naukowych na KUL pracują w seminarjach duchownych, sądach biskupich czy ośrodkach akademickich i formacyjnych. Autentyczna i głęboka służba Bogu i Ojczyźnie na KUL, jako znakomita formacja do świętości, zaowocowała pięknymi postaciami w wymiarze ludzkim i religijnym. Są to liczni, jak na relatywnie krótki okres 100 lat, członkowie naszej wspólnoty wyniesieni już do chwały ołtarzy bądź ociekający na decyzję Stolicy Apostolskiej. To św. Jan Paweł II, bł. ks. Jerzy Popiełuszko, bł. ks. komandor Władysław Miegoń z innymi męczennikami II wojny światowej, a także słudzy Boży: prymas Stefan Wyszyński, rektorzy ks. Wincenty Granat i o. Jacek Woroniecki OP,

Niezmienna dewiza „Deo et Patriae” – zapewniał Rektor KUL zgromadzonych na uroczystości – jest dla nas busolą i będzie nią także w kolejnym stuleciu Uniwersytetu

założyciel Ruchu Światło-Życie ks. Franciszek Blachnicki oraz męczennik Wschodu ks. Stanisław Szulmiński SAC.

100 lat działalności KUL – to wiele istotnych wydarzeń i wiele znakomitych postaci, poczynając od ks. Idziego Radziszewskiego i powołania uczelni katolickiej przygotowującej elitę intelektualną kraju; to kształcenie i formacja młodych ludzi; to prowadzenie innowacyjnych badań naukowych; to tworzenie kultury chrześcijańskiej; to promowanie uniwersalnych wartości, leżących u podstaw naszej cywilizacji. Przez 100 lat kolejne pokolenia pracowników i studentów KUL starały się wiernie realizować pierwotne założenia określające misję i tożsamość katolickiego uniwersytetu. Wypełniać je, a zarazem dopełniać, bo rodzą się nowe wyzwania. To nasza misja. Niezmienna dewiza *Deo et Patriae* jest dla nas busolą i będzie nią także w kolejnym stuleciu Uniwersytetu.

Szanowni Państwo,

w *Konstytucji apostolskiej »Veritatis gaudium« o uniwersytetach i wydziałach kościelnych* papież Franciszek stawia następującą diagnozę: „[...] jesteśmy świadkami nie tylko czasu przemian, ale czasu prawdziwej i w pełnym tego słowa znaczeniu zmiany epoki, naznaczonego przez kompleksowy kryzys »antropologiczny« i »społeczno-ekologiczny«”. Stąd też potrzebne jest wypracowanie kultury, która mogłaby stawić czoło temu kryzysowi. I jest to zadanie dla uniwersyteckich środowisk kościelnych, powołanych „do wnoszenia – jak pisze papież – decydującego wkładu zaczynu, soli i światła Ewangelii Jezusa Chrystusa i żywej Tradycji Kościoła”.

Jako uniwersytet katolicki stanowimy bowiem – jak napisał papież Franciszek w *Veritatis gaudium* – „[...] rodzaj opatrnościowego laboratorium kulturowego, w którym Kościół dokonuje performatywnej interpretacji rzeczywistości, która wypływa z wydarzenia Jezusa Chrystusa i która karmi się darami mądrości i wiedzy, jakimi Duch Święty ubogaca w różnych formach cały lud Boży” (p. 3). W owym laboratorium formułowane są problemy i rozwiązania, dokonywane przewidywania, prowadzony jest dialog z ludźmi wszystkich kultur i opcji światopoglądowych, a wszystko to w perspektywie Prawdy Objawionej, by w świecie szybkich i bezwzględnych przemian, gdzie „brak jest mądrości, refleksji i myśli zdolnej dokonać syntezy wskazującej kierunek” (p. 4), zaoferować model globalnego rozwoju i nowe rozumienie postępu. W laboratorium tym należy pokazać – i być może to jest najważniejsze – warunek realizacji owego nowego modelu i nowego postępu, a mianowicie: jedność między nauką a świętością, wiedzą i miłością, metodologią i sumieniem – dopiero wtedy zostanie naprawdę przezwyciężona dychotomia teorii i praktyki poprzez kształtowanie mądrości. Musimy wobec tego na naszym Uniwersytecie jako swoistym laboratorium formować ludzi mądrych i odważnych, roztropnych i niezłomnych, wiernych poznanej prawdzie i otwartych na prawdę. Tylko wtedy wypełnimy misję naszego Uniwersytetu, będziemy wierni jego pierwotnej wizji. Będziemy godni tych poprzedzających nas pokoleń wybitnych uczonych i skromnych pracowników akademickich, którzy przed 100 laty mieli odwagę i siłę, by w ambitnym i szczytnym dziele odbudowy naszej Ojczyzny odkryć rolę, jaką może odegrać Katolicki Uniwersytet Lubelski, i wizji tej pozostali twórczo wierni. Jesteśmy dumni z tego dzieła. Jednocześnie, mocni ich mądrością i determinacją, chcemy włożyć w to dzieło całą naszą roztropność, cały codzienny trud, wierząc, że nie będzie daremny. Tylko wtedy – jak to bywało w przeszłości – będziemy prawdziwym uniwersytetem, a jednocześnie uniwersytetem prawdziwie katolickim, czyli powszechnym, bo będziemy służyli naszej Ojczyźnie i Kościołowi.

PROF. DR HAB. JÓZEF FRANCISZEK FERT
prorektor KUL w latach 2004-2012

Słowo o Laureatach jubileuszowego Medalu za Zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Magnificencjo Księżo Rektorze, Ekszelencje Księża Biskupi, Najczcigodniejsi Księża Rektorzy, Szanowni Państwo.

Stulecie naszego Uniwersytetu jest szczególną okazją do uhonorowania i podziękowania tym wszystkim, którzy mają swój udział w twórczym kontynuowaniu idei założyciela nowoczesnego katolickiego uniwersytetu na ziemiach polskich – ks. rektora Ildziego Radziszewskiego. Obok pamięci o swych dawniejszych dobroczyńcach, Uniwersytet pragnie uczcić tych – jak to określił Norwid – „współczesnych zacnych”, o których wkładzie w życie naszej społeczności akademickiej, miasta i kraju pragniemy dziś publicznie i dobitnie powiedzieć, gdy mamy okazję spojrzeć im w oczy i okazać wdzięczność, bo są z nami. Pamiętamy przy tym, że honorując dziś – na wniosek JM Rektora ks. Antoniego Dębińskiego – Medalem za Zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 4 jego rektorów z lat 1988-2012, jednym z najważniejszych wyróżnień, jakie Uniwersytet przyznaje swoim pracownikom i dobroczyńcom, pragniemy równocześnie oddać cześć społeczności uniwersyteckiej, której nasi Laureaci przewodzili w trudnych latach wielostronnych przemian Polski i Europy.

Lata rektorskie ks. bpa prof. Jana Śrutwy (1988-1989), ks. abpa prof. Stanisława Wielgusa (1989-1998), ks. prof. Andrzeja Szostka (1998-2004) oraz ks. prof. Stanisława Wilka (2004-2012) – to niemal jedna czwarta stuletniej kroniki KUL, a jednocześnie niejako akt czwarty jego dramatycznych dziejów, od zawsze zanurzonych w losy kraju i Kościoła.

Wspomnijmy tedy:

Trudne lata **1918-1939**, gdy Uniwersytet jako młoda roślina próbował się zakorzenić – w surowej glebie Polski z trudem walczącej o swój świeżo odrodzony byt – wśród pozostałych 5 polskich uniwersytetów. To wówczas szcudrośliwa myśl Anieli hrabiny Potulickiej uratowała materialną przyszłość Uczelni, dzięki założonej przez nią fundacji jej imienia (utworzonej w 1925 r., zatwierdzonej w 1928 r.), wspierającej lubelską uczelnię – obok Towarzystwa Uniwersytetu Lubelskiego (1922), od 1934 r. Towarzystwa Przyjaciół KUL. To wówczas powstały zręby materialne naszej Alma Mater: przystosowano do zadań uczelnianych koszarę świętokrzyskie, wzniesiono gmachy Biblioteki Uniwersyteckiej, Domu Akademickiego na Niecałej i inne, a nade wszystko za czasów rektorstwa (1933-1939, a właściwie do roku 1942, czyli do śmierci) ks. Antoniego Szymańskiego (1881-1942), wybitnego współtwórcy katolickiej nauki społecznej, tak znamiennej i ważnej dla naszego profilu naukowego, KUL uzyskał wreszcie pełne prawa akademickie w zakresie nadawania wszystkich stopni naukowych (ustawa sejmowa z 9 IV 1938 r.), choć na dopełnienie materialnej strony tych uprawnień państwowych musiał czekać jeszcze 70 lat (!).

„Współczesnym zacnym oddać cześć,
To jakby cześć Bożej prawicy...”

Cyprian Norwid

Do Emira Abd el Kadera w Damaszku

Lata **1939-1944**, czyli czasy wojny i okupacji, Uniwersytet opłacił zakazem działalności, licznymi ofiarami wśród pracowników i studentów z ręki hitlerowców i bolszewików (Katyń), dewastacją i zubożeniem substancji materialnej. Mimo ogromnych przeciwności i zagrożeń, kontynuował swą misję w formie tajnego nauczania w Warszawie (w ramach Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich), w Kielcach oraz w Jędrzejowie i Nawarżycach. I tu swój ważny udział miał ks. rektor Antoni Szymański, który po wypuszczeniu z więzienia na lubelskim zamku kierował z Bełżycy tajnym nauczaniem w Lublinie i Krężnicy Jarej. Ten skrajnie niebezpieczny okres w dziejach KUL zamknął się na przełomie lipca i sierpnia 1944 r., gdy ks. Antoni Słomkowski wynegocjował z rządem londyńskim oraz ministerstwem oświaty w rządzie PKWN zgodę na wznowienie oficjalnej działalności Uniwersytetu z prawem zachowania katolickiej tożsamości i autonomii badań naukowych. Bez nadmiernej przesady można powiedzieć, że dzięki rektorowi Słomkowskiemu Uniwersytet rzeczywiście się odrodził i w pewnym sensie został na nowo ustanowiony, stając się z czasem prawdziwą „przestrzenią wolności i prawdy”, jak to określił wielki kanclerz KUL abp Józef Życiński (*Przestrzeń wolności i prawdy. Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1944-1989*, red. J.F. Fert, Lublin 2008).

W latach **1944-1988** KUL z jednej strony stał się przedmiotem niebywałej opresji władz państwowych, a z drugiej – dzięki ofiar-nemu zaangażowaniu Kościoła katolickiego, z inspiracji ówczesnych prymasów: kard. Augusta Hlonda, kard. Stefana Wyszyńskiego i kard. Józefa Glempa – niezastąpionym składnikiem polskiej kultury katolickiej, a także niejako „azylem” dla wszystkich pragnących w sposób nieskrępowany uprawiać działalność naukową. Z jego łona wyrosły całe pokolenia katolickiej inteligencji i jej pasterzy; to tu przez lata pracował przyszły wielki papież Jan Paweł II, którego imię od roku 2005 nosi Uniwersytet. Ale wcześniej – szczególnie za czasów rektora o. Mieczysława Krąpca (1970-1983) – KUL zaczął dźwigać się z zapaści organizacyjnej i izolacji, w które wtaczała go władza komunistyczna. Wówczas pojawiły się śmiałe plany rozbudowy bazy materialnej. Przede wszystkim wszczęto starania, niekiedy pomyślne,

W imieniu społeczności akademickiej mam zaszczyt powiedzieć na koniec to jedno i najważniejsze zdanie: **Bóg zapłać, Najczcigodniejsi Rektorzy, za to, czego dokonaliście dla dobra naszej umiłowanej Alma Mater!**

w celu reaktywacji niektórych utraconych uprawnień akademickich i/lub uzyskania nowych; tworzono oryginalne projekty naukowe, jak zakłady międzywydziałowe, inicjowanie i/lub kontynuowanie wydawania *Encyklopedii katolickiej*, *Powszechnej encyklopedii filozofii*, *Dzieł wszystkich* Cypriana Norwida, *Opera omnia* Josepha Ratzingera, unikatowych czasopism naukowych; organizowano niespotykane gdzie indziej fora intelektualnego dyskursu w dziedzinach filozofii, teologii, etyki czy sztuki. Autorytet KUL jako wyjątkowej przestrzeni, sprzyjającej „wolności i prawdzie”, stał się w pewnym sensie znakiem rozpoznawczym tego Uniwersytetu.

Jan Śrutwa

W roku 1988 berło rektorskie przejął z rąk ciężko chorego bpa Piotra Hemperka (1931-1992) bp prof. Jan Śrutwa (ur. 1 XII 1940). Jego władanie Uczelnią miało charakter kontynuacji przerwanej drugiej kadencji rektora Hemperka i zamknęło się w ciągu jednego roku (1988-1989). Czas niezwykle trudny i burzliwy, choć w roku 1988 wypadała okrągła rocznica 70-lecia założenia Uniwersytetu. Uwagę wszystkich przykuwał jednak proces ostatecznego osuwania się w niebyt opresyjnego systemu komunistycznego, który zakończył się

wkrótce kompromisem politycznym Okrągłego Stołu i pierwszymi, częściowo wolnymi wyborami parlamentarnymi (w czerwcu 1989 r.). Jasnym znakiem obecności KUL w przestrzeni społecznej stała się uroczystość nadania w 1988 r. doktoratu *honoris causa* z inicjatywy Wydziału Teologii kard. Josephowi Ratzingerowi, prefektowi Kongregacji Nauki Wiary (Congregatio pro Doctrina Fidei), bliskiemu współpracownikowi Jana Pawła II.

Stanisław Wielgus

Od jesieni 1989 r. władzę rektorską objął ks. prof. Stanisław Wielgus (ur. 23 IV 1939), obecny arcybiskup. Jego kierowanie Uniwersytetem należy do 3 najdłuższych kadencji w stuleciu: objęto lata 1989-1998, czyli 9 lat w ciągu 3 kadencji (tylże – 9 lat rektorem był ks. Marian Rechowicz: 1956-1970; dłużej kierował Uczelnią jedynie o. Mieczysław Krąpiec, który pełnił tę funkcję przez 13 lat: 1970-1983). Dodajmy, że była to niezwykle trudna, ale też ozdobiona licznymi dokonaniem sukcesja. Ks. Rektor kontynuował z jednej strony idee zapoczątkowane przez o. Krąpca (szczególnie na polu rozbudowy podstaw materialnych Uczelni), a z drugiej wprowadził szereg odważnych i fascynujących idei, na przykład radykalnie zwiększył liczbę studentów, a co za tym idzie i pracowników Uniwersytetu; rozwinął też program wychodzenia KUL poza Lublin i poza Polskę, ze swoistej izolacji narzuconej przez ówczesne władze, co przyniosło wkrótce efekt w postaci nowych placówek uniwersyteckich w Stalowej Woli i Tomaszowie Lubelskim oraz próby tworzenia placówek afiliowanych w innych miejscach kraju, a nawet za granicą (Paryż). Pod jego kierunkiem skrzystalizował się też zamysł wzbogacenia Uniwersytetu o nowe kierunki badań i nauczania, dzięki czemu w 1998 r. zorganizowano Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, który wniósł do zdecydowanie humanistycznego profilu naszej Uczelni nowy rys – kierunki

» badań i aktywności naukowej dotychczas istniejące raczej pobocznie w ramach filozofii przyrody lub wyspecjalizowanych pracowni naukowych. Rektor Wielgus wiele uwagi i energii poświęcał walce o materialny byt KUL, stąd jego częste podróże zagraniczne, szczególnie do Stanów Zjednoczonych i Kanady, w celu przekonania Polonii do wsparcia idei rozwoju i uzyskania międzynarodowej rangi naszego Uniwersytetu. Równocześnie jaskrawo okazało się, jak Uczelnia była słabo uposażona i wyposażona. I na tym polu osiągnięcia ks. Rektora były fundamentalne: na wniosek prof. Jana Świtki, poślą pierwszej kadencji na Sejm RP, 14 VI 1991 r. parlament przyjął ustawę „o finansowaniu KUL z budżetu państwa”, która zaczęła skutkować od początku 1992 r., ale niestety wyłączała z państwowej pomocy „dotacje na inwestycje budowlane” (Dz. U. 1991, nr 61, poz. 259). A tymczasem 30 VI 1993 r. wmurowano kamień węgielny pod gmach Kolegium Jana Pawła II, stąd konieczność nieustannych podróży kwestarskich ks. Rektora za granicę. Dzięki ogromnej pomocy Polonii, szczególnie kanadyjskiej, która założyła specjalną fundację (kierowaną przez dra Henryka Slabego), do 1996 r. udało się wznieść główną część Kolegium Jana Pawła II oraz rozpoczęto urządzenie gmachu i wyposażanie wnętrza. Z tej perspektywy należy wspomnieć o zapoczątkowaniu przez ks. Wielgusa wieloletnich starań o odzyskanie i zrekonstruowanie Fundacji Potulickiej, która mogłaby znowu stać się istotnym wsparciem materialnego bytu Uczelni; już w marcu 1990 r. ks. Rektor wysłał stosowne pismo do Komisji Majątkowej Rządu i Episkopatu z wnioskiem o zwrot majątku Fundacji, powstałej przecież dla finansowania KUL. Niestety, musiało minąć wiele lat, zanim to zdezastrowane przez komunistyczną gospodarkę dzieło Anieli Potulickiej mogło rzeczywiście zacząć wspierać Uniwersytet. Z licznych prac organizacyjnych ks. Rektora wspomnijmy też nowelizację statutu Uczelni jako jedną z wielu konsekwencji zmian uwarunkowań prawnych i społecznych, jakie zaszły po roku 1989. Rządy tego Wielkiego Rektora trzeba uznać za przełomowe w dziejach naszej Uczelni.

Andrzej Szostek

Kolejne 2 kadencje rektorskie naszego stulecia zaczął w roku 1998 ks. prof. Andrzej Szostek MIC (ur. 9 XI 1945) i sprawował swój urząd owocnie do 2004 r. Na czasy jego kierowania Uczelnią przypada proces realizacji niektórych idei i projektów poprzedników, co naturalne, jako że ks. Rektor uczestniczył twórczo jako prorektor w zarządzaniu Uczelnią za czasów ks. rektora Wielgusa (m.in. kierował współpracą z zagranicą). Jednym z ważniejszych momentów tej kadencji było uroczyste poświęcenie Kolegium Jana Pawła II, którego dokonano 28 V 1998 r. pod przewodnictwem wielkiego kanclerza KUL abpa Bolesława Pylaka. Uroczystość zbiegła się z jubileuszem 90-lecia powstania Uniwersytetu, co też stało się okazją do wizyty w Rzymie, u ojca św. Jana Pawła II delegacji Senatu Akademickiego z Rektorem na czele. Na progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa, z inicjatywy abpa Józefa Życińskiego, wielkiego kanclerza KUL, inicjatora wielu niezwykłych przedsięwzięć naukowych i społecznych, Uniwersytet podjął, realizowaną cyklicznie, co 4 lata, ideę organizacji międzynarodowego Kongresu Kultury Chrześcijańskiej. Pierwszy Kongres odbył się na KUL we wrześniu 2000 r. Nosił on znamieny

tytuł: „Sacrum i kultura. Chrześcijańskie korzenie przyszłości”. Był znakomitym preludium wstąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej, które dokonało się w 2004 r. Kontynuując ideę przekraczania przez Uniwersytet środowiska lubelskiego, powołano Wydział Zamiejscowy w Tomaszowie Lubelskim oraz analogiczną placówkę w Stalowej Woli, która początkowo działała jako Filia Wydziału Nauk Społecznych, a z czasem jako wielokierunkowy Wydział Zamiejscowy i stała się ciekawym ośrodkiem akademickim w tym w zasadzie „przemysłowym” środowisku. W roku 1998 rozpoczęto przebudowę i rozbudowę Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. Chopina. Rozkwitły studia doktoranckie na wielu kierunkach, rosła liczba studentów i pracowników, powstały nowe kierunki badań i nowe inicjatywy intelektualne i organizacyjne, charakterystyczne dla naszej Uczelni; rozpoczęła się wysoka fala osiągnięć sportowych studentów KUL w regionie, kraju i Europie; powstała Legia Akademicka, która stała się przykładem dla innych szkół wyższych... Uniwersytet wszedł wreszcie w okres w miarę normalnej egzystencji jako równoprawny członek polskiej i międzynarodowej wspólnoty akademickiej. Ogromny udział w tym procesie ma właśnie ks. rektor Szostek.

Stanisław Wilk

Od roku 2004 rozpoczęła się kadencja ks. prof. Stanisława Wilka SDB (ur. 18 V 1944), która trwała 2 lata dłużej niż poprzedniego rektora (do roku 2012), jako że KUL w tym czasie dostosował swój kalendarz wyborczy i długość kadencji najwyższych władz do regulacji ogólnopolskich. Przez 2 okresy jego kierowania Uczelnią kontynuowano wiele kierunków działań zainicjowanych przez poprzedników i oczywiście podjęto szereg nowych. Udało się wówczas, dzięki życzliwej uwadze wojewody lubelskiego, przeprowadzić ostateczną regulację statusu własnościowego terenu, na którym znajdują się gmachy KUL. 4 IV 2005 r. Senat Akademicki na wniosek prof. Dariusza Dudka wprowadził do nazwy naszego Uniwersytetu imię Jana Pawła II; zmiana została zatwierdzona przez właściwe władze. W 2008 r. zakończono wreszcie zasadniczą przebudowę i modernizację Biblioteki Uniwersyteckiej, a także otwarto Muzeum Uniwersyteckie Historii KUL. W sprawach materialnych dokonał się istotny przełom, gdy w 2008 r., dzięki staraniom ks. Rektora, na wniosek prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, parlament korzystnie nowelizował ustawę w sprawie finansowania KUL, usuwając ograniczający i dyskryminujący zapis dotyczący inwestycji, dzięki czemu Uniwersytet mógł analogicznie do innych uczelni korzystać z dotacji unijnych w tym zakresie. Na tej podstawie rozpoczęto budowę ostatniego elementu nowych gmachów, czyli dzisiejsze Centrum Transferu Wiedzy, które Senat Akademicki postanowił dedykować założycielowi Uniwersytetu pod nazwą Collegium Egidianum. Równocześnie rozpoczęto intensywne prace przy rozbudowie kampusu na Poczekajce, gdzie powstały hale i boiska sportowe, akademiki oraz siedziby nowych kierunków naukowych i dydaktycznych, takich jak: ochrona przyrody, architektura krajobrazu, matematyka i informatyka oraz innych z kręgu nauk matematyczno-przyrodniczych.

Szczytowym momentem tej kadencji była międzynarodowa uroczystość związana z obchodem 440. rocznicy podpisania unii lubelskiej (z lipca 1569 r.), która odbyła się 1 VII 2009 r. Przyznano wówczas doktoraty *honoris causa* przedstawicielom ościennych krajów, które kiedyś współtworzyły Pierwszą Rzeczpospolitą: uhonorowano najwyższym tytułem uniwersyteckim prezydentów Polski, Ukrainy, Litwy, Łotwy i Estonii oraz byłego przewodniczącego najwyższych władz Białorusi. To było prawdziwe *signum temporis*... W analogicznym nurcie odświętnych wydarzeń akademickich odbył się doktorat *honoris causa*, którym obdarzył Bartłomieja I, arcybiskupa Konstantynopola, patriarchę ekumenicznego, w roku 2010, mocno akcentując swe wielkie zaangażowanie w dialog międzywyznaniowy. Organizację dydaktyki uniwersyteckiej dostosowano do ogólnopolskich standardów i włączono poszczególne kierunki studiów w procesy akredytacyjne w ramach Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej oraz Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Uczelnia tym sposobem znalazła się wśród innych polskich szkół wyższych jako przedmiot porównań i ocen, w których kilka kierunków zajmowało i zajmuje wysokie miejsca rankingowe. KUL kontynuował szerokie otwarcie na studentów z zagranicy, najpierw dzięki letnim kursom języka i kultury polskiej, następnie poprzez organizację rocznych studiów w tym zakresie, połączonych z nauką języka polskiego, a wreszcie poprzez tworzenie struktur dydaktycznych dla międzynarodowych studiów w języku angielskim (teologia, europeistyka, prawo międzynarodowe, sinologia i inne). Jednym z istotnych wątków tych prób umiędzynarodowienia KUL wespół z innymi uniwersytetami Lublina była próba zorganizowania Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów... Twórcze impulsy zrodzone z przełomu lat 1988/1989 pobudzały Uniwersytet do działań na skalę dotąd pozostającą w zasadzie jedynie w sferze wizji i marzeń.

Miejmy nadzieję, że te dobre tendencje rozwojowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego będą trwałym elementem jego strategii i dopomogą Uczelni w mierzeniu się ze starymi i nowymi wyzwaniami cywilizacyjnymi naszego kraju i Kościoła.

***

Przedstawiane tu w ogromnym skrócie składniki ćwierci wieku istnienia naszego katolickiego uniwersytetu mogą zadziwiać bogactwem przedsięwzięć naukowych i organizacyjnych, gospodarczych i popularyzacyjnych; nie można też pomijać wielkiego ożywienia artystycznego, czego wyrazem powszechnie znanym w kraju i za granicą są na przykład 2 instytucje akademickie – Chór KUL i Scena Plastyczna KUL.

Tym dokonaniom patronowali, inicjowali je i nieustannie wspierali kolejni rektorzy: Ich Eksceleńcje ks. bp prof. Jan Śrutwa i ks. abp prof. Stanisław Wielgus oraz Najczcigodniejsi Księża Profesorowie Andrzej Szostek i Stanisław Wilk. Pod ich kierunkiem społeczność akademicka KUL przymnażała Uczelni blasku i znaczenia zarówno w ocenach mieszkańców Lublina, jak i całego kraju oraz za granicą, szczególnie wśród Polonii.

Dziś Uniwersytet pragnie uhonorować Dostojnych Laureatów swym wysokim znakiem wdzięczności – Medalem za Zasługi dla KUL – ale przede wszystkim głębokim, publicznym podziękowaniem za wierną, owocną i bezinteresowną służbę Uczelni, zgodnie ze zobowiązującą dewizą: *Deo et Patriae*. W imieniu społeczności akademickiej mam zaszczyt powiedzieć na koniec to jedno i najważniejsze zdanie: Bóg zapłać, Najczcigodniejsi Rektorzy, za to, czego dokonaliście dla dobra naszej umiłowanej Alma Mater!

ANNA TARNOWSKA-WASZAK

dyrektor Uniwersytetu Otwartego

Jubileusz za oceanem

100. rocznica powstania KUL została zaakcentowana także w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.

W ramach jubileuszu KUL prezentowana była wystawa pokazująca historię, wybitne postacie, a także dzień dzisiejszy naszej Uczelni; przygotowana przez Dział Komunikacji dla odbiorcy krajowego, została przez zespół Uniwersytetu Otwartego dostosowana do potrzeb audytorium amerykańskiego zarówno pod względem językowym (wersja polsko-angielska), jak i merytorycznym. Już w ubiegłym roku rozpoczęła ona wędrowkę po kontynencie amerykańskim. Jej inauguracja z udziałem Rektora KUL ks. prof. dra hab. Antoniego Dębińskiego odbyła się 26 VIII 2018 r. w Narodowym Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej w Doylestown w Pensylwanii. Następnie droga ekspozycji wiodła przez parafie i instytucje polonijne Nowego Jorku, rozpoczynając od kościoła Świętego Krzyża w Maspeth, gdzie została zaprezentowana w odpowiedzi na zaproszenie biskupa pomocniczego diecezji brooklyńskiej Witolda Mrozińskiego. Ponadto pokazano ją w innych parafiach metropolii nowojorskiej, w Centrum Polsko-Słowiańskim i w szkołach zrzeszonych w Centrali Polskich Szkół Dostosowanych. W przeddzień rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości była istotnym elementem głównych uroczystości w Muzeum Historii Chicago, organizowanych przez tamtejszy Konsulat Generalny RP. Przy zaplanowaniu trasy odwiedzin wystawy pomocy udzieliło Towarzystwo Przyjaciół i Absolwentów KUL w Chicago.

Równocześnie do trasy w Stanach Zjednoczonych ekspozycja odwiedzała miasta Kanady – Mississauga i London, gdzie prezentowana była w środowiskach skupionych wokół parafii, a także w Konsulacie Generalnym RP w Toronto. Kanadyjska inauguracja odbyła się również z udziałem Księdza Rektora w największej polonijnej parafii na świecie – św. Maksymiliana Kolbego w Mississaudze.

Warto zaznaczyć, że wystawie towarzyszą prelekcje i wykłady na temat Uniwersytetu, uroczystości wręczenia Medalu Jubileuszowego 100-lecia KUL, publikacje prezentujące ofertę Uczelni dla osób z zagranicy. Stanowi też ona okazję do odnowienia, wzmocnienia czy nawiązania relacji Uczelni z różnymi środowiskami i instytucjami. Koniec roku jubileuszowego nie kończy trasy ekspozycji.

fot. Anna Tarnowska-Waszak

Odznaczenia państwowe

W dniu 18 XII 2018 r. wojewoda lubelski Przemysław Czarnek w imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy wręczył pracownikom KUL medale za długoletnią służbę i Medale KEN.

Medal Złoty za Długoletnią Służbę:

ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski
dr hab. Marek Jakubów
ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL
mgr Irena Materko
prof. dr hab. Bogdan Szymanek

Medal Srebrny za Długoletnią Służbę:

dr hab. Waldemar Bednaruk, prof. KUL
dr hab. Paweł Garbacz
dr hab. Przemysław Gut, prof. KUL
dr hab. Bartosz Jóźwik
dr hab. Paweł Kowalik
mgr Jacek Kowalik
ks. dr hab. Ambroży Skorupa, prof. KUL
mgr Ewa Stępnia
mgr Joanna Wiatr

Medal Brązowy za Długoletnią Służbę:

ks. dr hab. Mirosław Brzeziński
ks. dr hab. Rafał Charzyński
dr Maria Gałkowska-Bachanek
dr inż. Piotr Kulesza
ks. dr hab. Dariusz Lipiec, prof. KUL
dr Małgorzata Łobacz
dr hab. Kinga Machowicz, prof. KUL
dr Piotr Mamcarz
dr hab. Michał Wyrostkiewicz, prof. KUL
dr Maria Zuba-Ciszewska

Medal Komisji Edukacji Narodowej:

mgr inż. Paweł Adamiec
dr Jacek Frydrych
mgr inż. Wojciech Januszczak
dr hab. Krzysztof Jaskuła
dr Agnieszka Karczewska
ks. dr hab. Jerzy Koperek, prof. KUL
dr Magdalena Marzec-Jóźwicka
dr hab. Grzegorz Maziarczyk, prof. KUL
dr hab. Alicja Puszkas
dr hab. Anna Rymuszka
prof. dr hab. Zofia Stępniewska
dr hab. Tomasz Stępniewski, prof. KUL
dr Joanna Szady
dr hab. Joanna Teske
dr hab. Ewa Trzaskowska
dr hab. Sławomir Wąciór
prof. dr hab. Jacek Wojtysiak
dr hab. Agnieszka Wolińska
s. dr hab. Beata Zarzycka CSAPI

Dr hab. Monika Sidor z ministrem nauki i szkolnictwa wyższego Jarosławem Gowinem (fot. Przemysław Blechman, MNISW)

Nagroda Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Dr hab. Monika Sidor z Katedry Literatury Rosyjskiej w Instytucie Filologii Słowiańskiej otrzymała Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia naukowe I stopnia. Uroczystość została zorganizowana 3 XII 2018 r. w Starej Oranżerii w Łazienkach Królewskich.

Nominacje

Ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. KUL, dziekan Wydziału Teologii, w dniu 18 XII 2018 r. został powołany przez papieża Franciszka do Komitetu Naukowego AVEPRO (Agencja Stolicy Apostolskiej ds. Oceny i Promocji Jakości Kształcenia na Uniwersytetach i Wydziałach Kościelnych) na drugą kadencję.

Granty NCN

W 2 konkursach Narodowego Centrum Nauki finansowanie otrzymały następujące projekty badawcze: „*Deus Absconditus – Deus revelatus*. Problem poznawczej niedostępności Boga i jego rozwiązania” prof. Jacka Wojtysiaka, kierownika Katedry Teorii Poznania w Instytucie Filozofii – w konkursie OPUS 15; „Analiza porównawcza angielskich i polskich syntetycznych złożań przymiotnikowych w ujęciu morfologii rozproszonej” Sebastiana Wasaka, doktoranta Wydziału Nauk Humanistycznych, i „Ćwiczenie gry na instrumencie jako proces realizacji celu: rola afektu i intencji implementacyjnych” Zofii Mazur, doktorantki Wydziału Nauk Społecznych – obydwie w konkursie Preludium 15.

Medal Jubileuszowy 100-lecia KUL

Podczas Rady Wydziału Filozofii w dniu 21 XI 2018 r. zostali uhonorowani zasłużeni pracownicy naukowcy: s. prof. dr hab. Zofia Zdybicka, prof. dr hab. Antoni B. Stępień, ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk, ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk i dr Stanisław Majdański.

W czasie posiedzenia Senatu KUL w dniu 22 XI 2018 r. medal otrzymał dr Tomasz Ożóg, przewodniczący OZ NSZZ „Solidarność” KUL w latach 2010-2015.

6 XII 2018 r. zostali wyróżnieni pracownicy Wydziału Nauk Społecznych: prof. dr hab. Piotr Kryczka, ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, prof. dr hab. Adam Biela, prof. dr hab. Zbigniew Zaleski, prof. dr hab. Andrzej Sękowski, prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska, ks. prof. dr hab. Janusz Mariański, dr hab. Grażyna Karolewicz, prof. KUL, Alicja Zbańska.

11 XII 2018 r. zostali odznaczeni pracownicy Wydziału Teologii. Wśród nich byli emerytowani profesorowie: ks. prof. dr hab. Czesław Bartnik, ks. dr hab. Jan Chwałek (odebrał dyrektor Instytutu Muzykologii ks. dr hab. Piotr Wiśniewski, prof. KUL), ks. prof. dr hab. Władysław Głowa, ks. dr hab. Leonard Górka, ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk, ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz, ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński, ks. prof. dr hab. Czesław Krakowiak, ks. prof. dr hab. Stanisław Kulpaczyński, ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek, o. prof. dr hab. Celestyn Napiórkowski OFMConv, ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, ks. dr hab. Zbigniew Wit, ks. prof. dr hab. Henryk Zimoń; byli dziekanami: o. prof. dr hab. Hugolin Langkammer, ks. prof. dr hab. Anselm Weiss, ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki, ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski; pracownicy administracji: dr Weronika Czakańska, Elżbieta Brzozowska, Zuzanna Marcinek, mgr Kazimiera Derkaczewska.

Z Wydziału Nauk Humanistycznych w dniu 12 XII 2018 r. zostali odznaczeni prof. dr hab. Krystyna Stawecka i prof. dr hab. Henryk Podbielski.

Podczas posiedzenia Senatu KUL w dniu 13 XII 2018 r. medal otrzymali przedstawiciele organizacji kulturalnych KUL: prof. dr Leszek Mądzik – dyrektor Sceny Plastycznej KUL, Alicja Jachiewicz-Szmidt – kierownik Teatru Enigmatic, dr Kinga Bogacz – dyrygent Chóru Duszpasterstwa Akademickiego KUL, ks. dr Mariusz Lach – kierownik Teatru ITP, dr Krzysztof Przylicki – dyrektor Muzeum KUL, a także emerytowani pracownicy administracji: ks. dr Tadeusz Stolz – dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, Kazimiera Majdańska – kierownik Sekretariatu Rektora, Tekla Stępień – kierownik Sekretariatu Rektora, Maria Jura – kierownik Działu Spraw Pracowniczych, Zofia Czarnecka – kustosz, s. Natalia Kansa – kierownik Żeńskiego Domu Akademickiego na Pocekkajce, Łucja Badeńska – działaczka OZ NSZZ „Solidarność” KUL.

Nominacje profesorskie

W dniu 22 XI 2018 r., podczas posiedzenia Senatu KUL, nominacje na stanowisko profesora zwyczajnego otrzymali: prof. dr hab. Eugeniusz Cyran, prof. dr hab. Wilken Engelbrecht, ks. prof. dr hab. Jerzy Gocko, prof. dr hab. Witold Kołbuk, prof. dr hab. Małgorzata Łukaszuk-Piekara, prof. dr hab. Kajetan Perzanowski, prof. dr hab. Dorota Śliwa. Ponadto nominacje otrzymali (nie uczestniczyli w uroczystości) prof. dr hab. Marek Wierzbicki i prof. dr hab. Rafał Wnuk.

Nowy dziekan WPPKiA

Po rezygnacji z funkcji dziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji dr hab. Krzysztofa Wiaka, prof. KUL, złożonej w związku z wyborem na sędziego Sądu Najwyższego, Rada Wydziału w dniu 13 XI 2018 r. na nowego dziekana wybrała dotychczasowego prodziekana do spraw nauki dr hab. Andrzeja Herbata, prof. KUL, kierownika Katedry Prawa Handlowego w Instytucie Prawa.

Nagroda XIII Festiwalu Polonijnego

Jury XIII Festiwalu Polonijnego „Losy Polaków 2018”, organizowanego przez Fundację Polska – Europa – Polonia w ramach

wieloletniego programu „Niepodległa”, związanego ze 100-leciem odzyskania niepodległości przez Polskę, nagrodziło filmy i programy telewizyjne, audycje radiowe, programy multimedialne i portale internetowe ukazujące życie Polaków na świecie. W kategorii: programy radiowe – historyczne I nagrodę otrzymała dr Małgorzata Żurakowska (Katedra Medialnej Komunikacji Społecznej w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej) za *Księżę Henryki* – słuchowisko o losach Henryki Pańnik, która została deportowana na Sybir wraz z rodziną. Wręczenie nagród odbyło się 3 XI 2018 r. w Centrum Prasowym Foksal w Warszawie.

Konkursy na najlepsze prace licencjackie, magisterskie i doktorskie

Katarzyna Kępka została wyróżniona w konkursie na najlepszą pracę magisterską i licencjacką dotyczącą Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Jego organizatorem było Stałe Przedstawicielstwo RP przy OECD w Paryżu we współpracy z Instytutem Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie. Nagrodzona praca licencjacka pt. *Działalność inwestycyjna w Polsce w ocenie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju* została napisana pod kierunkiem dr hab. Bartosza Jóźwika, kierownika Katedry Ekonomii Międzynarodowej w Instytucie Ekonomii i Zarządzania.

Absolwent bezpieczeństwa narodowego Piotr Łoś otrzymał wyróżnienie za pracę pt. *Koncepcja Międzymorza jako próba stworzenia strefy bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej po zimnej wojnie*, przygotowaną pod kierunkiem dr hab. Wojciecha Gizickiego, prof. KUL (Katedra Stosunków Międzynarodowych w Instytucie Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych), w konkursie Ministra Spraw Zagranicznych na najlepszą pracę magisterską z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych za 2018 r. Uroczystość wręczenia nagród przez ministra Jacka Czaputowicza odbyła się 12 XII 2018 r.

Absolwenci KUL zostali nagrodzeni w Konkursie im. prof. Lecha Morawskiego na najlepszą pracę magisterską, zorganizowanym przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości i Fundację im. Lecha Morawskiego, pod patronatem Ministra Sprawiedliwości. Justyna Świerczek otrzymała II nagrodę za pracę pt. *Zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i do stanowionego przez nie prawa jako dyrektywa poprawnej legislacji* i Aleksander Radliński – III nagrodę

za pracę pt. *Internalizacja prawa z perspektywy uwarunkowań społeczno-ekonomicznych w poglądach Alexisa de Tocqueville'a*. Promotorem obydwu prac jest dr hab. Jadwiga Potrzebacz, prof. KUL z Katedry Teorii i Filozofii Prawa w Instytucie Prawa. Dnia 19 XII 2018 r. nagrody wręczył wiceminister Marcin Warchoń.

Joanna Rodzeń-Krawiec za pracę doktorską pt. *Poczucie zdrowienia i umocnienia u chorych psychicznie uczestników środowiskowych form opieki* otrzymała I nagrodę w XV edycji ogólnopolskiego konkursu PFRON „Otwarte drzwi” na najlepsze prace magisterskie i doktorskie poświęcone tematyce niepełnosprawności. Nagrodzona rozprawa powstała na seminarium doktoranckim prowadzonym przez dr hab. Wojciecha Otrębskiego, prof. KUL, kierownika Katedry Psychologii Rehabilitacji w Instytucie Psychologii. Gala wręczenia nagród odbyła się 13 XII 2018 r.

Nagrody, wyróżnienia i stypendia dla studentów

Emilia Gągół z IV roku prawa zajęła I miejsce w II Ogólnopolskim Studenckim Konkursie Wiedzy z Zakresu Prawa Wyznaniowego, który odbył się 7 XII 2018 r. w Opolu. Organizatorami konkursu są Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego oraz Uniwersytet Opolski (Zakład Prawa Konstytucyjnego i Wyznaniowego na Wydziale Prawa i Administracji UO). Hasło przewodnie tegorocznego konkursu brzmiało „Konkordat Polski 1993/1998”. Opiekunem naukowym drużyny KUL był dr Michał Zawisłak z Katedry Prawa Wyznaniowego w Instytucie Prawa.

Student prawa na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Środowisku w Stalowej Woli Kamil Dul został beneficjentem programu stypendialnego „100 na 100” im. Haliny Konopackiej i Ignacego Matuzewskiego, ufundowanego przez Fundację LOTTO oraz Totalizator Sportowy. Inicjatywa, pod honorowym patronatem premiera Mateusza Morawieckiego, została wpisana w program obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Celem programu było nagrodzenie 100 studentów wyróżniających się postawą społeczną, osiągnięciami w nauce i wrażliwością na otaczającą ich rzeczywistość.

Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2018/2019 otrzymali Jędrzej Piekara z MISHuS i Mateusz Wesółski – student historii.

opracowała M.K.